

Секція №5 «Економічні та соціальні дослідження в сучасних умовах становлення ринкових відносин в Україні»

УДК 330.342:316

*Т.М. Завора, к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка*

**ПРІОРИТЕТИ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
ДЕРЖАВИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ**

У контексті загального розвитку країни та реалізації її національних інтересів важливе місце займає вирішення проблем національної безпеки держави у соціальній сфері. Правові засади національної безпеки України визначені Конституцією України, Законом України «Про основи національної безпеки України» та іншими законодавчими актами. Закон України «Про основи національної безпеки України» трактує національну безпеку як «захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у різних сферах у тому числі і соціальній» [1].

На сучасному етапі розвитку нашої держави проблеми у сфері національної безпеки стрімко загострилися. Фактично держава втратила частину своєї суверенної території і опинилася перед загрозою остаточної втрати суверенітету. Нині, навіть, якщо гостра фаза військово-політичної кризи завершиться, актуальним залишається питання переосмислення всієї політики безпеки України у тому числі і в соціальній сфері. Основні засади державної політики, спрямованої на забезпечення національної безпеки у соціальній сфері, полягають у забезпеченні зростання рівня життя і добробуту населення. Основними складовими соціальної сфери, через які виявляється рівень забезпечення соціальної безпеки, зокрема, є добробут, рівень доходів населення, оплата праці, стан здоров'я, зайнятість, демографічна ситуація, соціально-класова диференціація, соціальний захист, пенсійне забезпечення тощо. Вона залежить від соціально-економічного розвитку, наявності людських, матеріальних, природних ресурсів. Основними чинниками загроз національній безпеці у соціальній сфері на кінець 2015 року є: низький рівень життя та соціальної захищеності значних верств населення; наявність великої кількості громадян працездатного віку, не зайнятих суспільно корисною діяльністю; незадовільний стан системи охорони здоров'я; тенденції моральної та духовної деградації в суспільстві; неконтрольовані міграційні процеси в країні тощо (рис. 1).

Розуміння сутності, бачення структурних і функціональних компонентів загальної системи забезпечення національної безпеки у соціальній сфері сприяє обґрунтуванню завдань її забезпечення. Отже, основними завданнями забезпечення соціальної безпеки є виявлення й оцінка ризиків та загроз, пошук резервів підвищення соціальної безпеки та прискорення соціально-економічного розвитку держави, розроблення механізмів, засобів і методів, які запобігають соціальним загрозам. Наразі система соціальної політики щодо забезпечення соціальної безпеки потребує перегляду, оскільки держава неспроможна забезпечити соціальні права та гарантії громадян, визначені Конституцією України [2].

Соціальна безпека в суспільстві залежить від соціальної політики держави. Соціальна політика й соціальна безпека – два взаємопов'язаних явища. Чим реалістичніше соціальна політика держави, тим вище рівень соціальної безпеки кожного громадянина. Саме соціальна політика виступає в якості інструмента

забезпечення соціальної безпеки суспільства. Визначення пріоритетних напрямів соціальної політики ґрунтується на об'єктивній оцінці економічної ситуації.

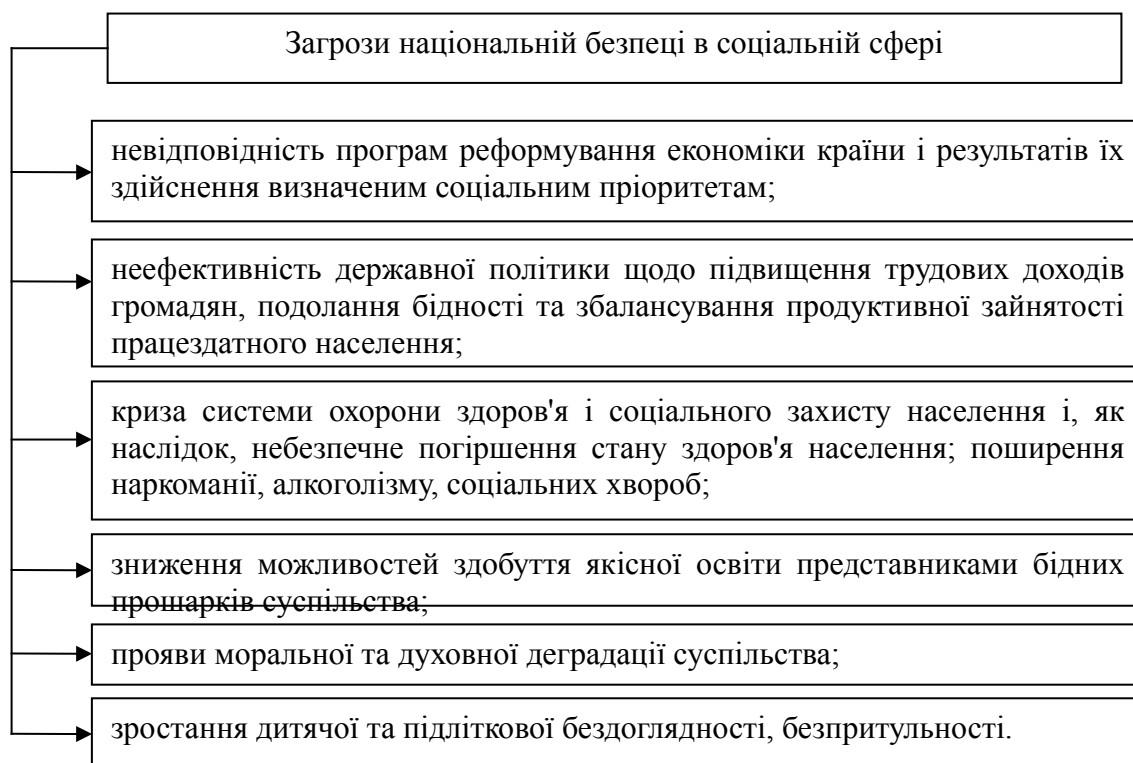

Рис. 1 Загрози національній безпеці в соціальній сфері

Одним із напрямів соціальної політики щодо забезпечення соціальної безпеки є мінімізація соціальних ризиків і небезпек, що в першу чергу передбачає формування системи оцінювання, прогнозування, попередження та мінімізації соціальних ризиків і небезпек з урахуванням їх порогових значень. Зміцненню національної безпеки у соціальній сфері також сприятиме забезпечення врахування рівня соціальної безпеки при оцінюванні ефективності управлінської діяльності органів державної та регіональної влади і місцевого самоврядування. У свою чергу визначення напрямів забезпечення національної безпеки у соціальній сфері повинно здійснюватися на основі визначених соціальних норм і нормативів щодо прийняттого ризику. У зв'язку з цим зміцненню національної безпеки сприятиме подальше реформування системи загальнообов'язкового державного страхування шляхом підвищення збалансованості та фінансової стабільності солідарної пенсійної системи, запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування, стимулювання розвитку недержавного пенсійного страхування та запровадження загальнообов'язкового державного медичного страхування в Україні.

Література

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. №964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>.
2. Онищенко В.О. Соціальна безпека регіону: теоретико-методичні та прикладні аспекти: монографія / В.О. Онищенко, Т.М. Завора, О.В. Чепурний. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 252 с.